

การพัฒนาการบริหารจัดการการเกษตรของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Development of Agricultural Administration of Phra Nakhon Si Ayuthaya Province

According to the Sufficiency Economy Philosophy

ทรงศักดิ์ สินวิมล*

Thongsak Sinwimol

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

E-mail: songsak_sin@yahoo.com

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ**

Wirat Wiratnipawan

อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการการเกษตร (2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการเกษตร และ (3) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการเกษตรของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลักใช้แบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบมีค่าความเที่ยงตรงที่ระดับ 0.87 และมีความเชื่อถือได้ที่ระดับ 0.85 เป็นเครื่องมือ ประชากรที่เป็นเกษตรกรในเขตพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาจำนวน 10,554 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สุทธทาโร่ ยามาเน่ได้ 1,034 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที ค่าการถดถอยพหุคูณ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพผู้ศึกษาได้ใช้แบบสัมภาษณ์สัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ผลการศึกษาพบว่า (1) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการการเกษตรที่สำคัญ คือจังหวัดพระนครศรีอยุธยาไม่ได้ส่งเสริมให้เกษตรกรเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายในกระบวนการผลิตข้าว (2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการเกษตรที่สำคัญ คือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาควรส่งเสริมเกษตรกรให้เพิ่มรายได้และลดรายจ่ายในกระบวนการผลิตข้าวโดยยึดถือทางสายกลางที่สอดคล้องกับความสามารถของเกษตรกร และ (3) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการเกษตรของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 5 ด้านควรเรียงลำดับความสำคัญดังนี้ การดำเนินการเพื่อสนองพระราชดำริ การสร้างองค์ความรู้ให้กับเกษตรกร การสนับสนุนเกษตรกรรุ่นใหม่ การพัฒนาและสนับสนุนสถาบันเกษตรกร และการผลิตและการสร้างคุณค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร

คำสำคัญ : การพัฒนา, การบริหารจัดการการเกษตร, จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

This research objectives were to study: (1) problems related to agricultural administration, (2) development guidelines of agricultural administration, and (3) administrative strategy of agricultural administration in Phra Nakorn Si Ayutthaya province according to the Sufficient Economy Philosophy. This research was mixed methods between quantitative and qualitative researches emphasizing on the quantitative as a basement in pattern using questionnaire passed try out with validity check at 0.87 level and reliability check at 0.85 level of an exploratory research. The population of this study was the farmers in Phra Nakorn Si Ayutthaya with 10,554 farmers. Using sampling group by Taro Yamane's solution for 1,034 people. Analysis was done in contingency table together with the use of a description analysis statistic data used were frequency, percentage, average, standard deviation, t-test, multiple regression, and Pearson's correlation. The qualitative research was done through the in-depth interview with 9 experts. The study revealed that (1) the important problem related to agricultural administration was insufficient support from Phra Nakorn Si Ayutthaya province in terms of the increasing of income and reduction of expense in process of rice producing, (2) the important development guideline of agricultural administration was that Phra Nakorn Si Ayutthaya province should encourage farmers to increase the income and reduce expenses in process of rice producing based on the farmer's potential, and (3) the administrative strategy of agricultural administration in Phra Nakorn Si Ayutthaya province according to the Sufficient Economy in 5 aspects should be ordered as follows: the performance in response to the King's initiative, the building of farmer's knowledge, the new generation farmer's support, the development and encouragement of farmer's institute, and the production and value-adding for the agricultural products.

Keywords: development, administration agriculture, Phra Nakorn Si Ayutthaya province, the sufficient economy philosophy

บทนำ

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตั้งอยู่ที่ราบลุ่มตอนกลางของประเทศ มีพื้นที่ประมาณ 2,556 ตารางกิโลเมตรหรือ 1,579,900 ไร่ (ข้อมูลทั่วไปจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ณ วันที่ 7 มกราคม 2558) แบ่งเขตการปกครองเป็น 16 อำเภอ 209 ตำบล 1459 หมู่บ้าน มีประชากรประมาณ 803,773 คน 299,351 ครัวเรือน มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึง พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นทุ่งนามีแม่น้ำสายสำคัญไหลผ่าน 4 สาย ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำป่าสัก แม่น้ำลพบุรี และแม่น้ำน้อย รวมความยาวของแม่น้ำทั้ง 4 สายที่ไหลผ่านวัดได้ 203

กิโลเมตร มีลำคลองใหญ่น้อยประมาณ 1,254 ลำคลองเชื่อมต่อกับแม่น้ำเกือบทั่วบริเวณพื้นที่ ทำให้จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นพื้นที่เหมาะสมกับการประกอบอาชีพการเกษตรเป็นอย่างมาก ถึงแม้ว่าในปัจจุบัน (พ.ศ. 2558) จะถูกใช้ทำประโยชน์ในรูปของการทำอุตสาหกรรม การพาณิชย์กรรม และเป็นชุมชนที่อยู่อาศัยเป็นจำนวนมากแล้วก็ตาม ในสภาพปัจจุบันจังหวัดพระนครศรีอยุธยาก็ยังเหลือพื้นที่ทำการเกษตรสูงถึง 1,146,598 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 71.76 ของพื้นที่ทั้งหมด (1,579,900 ไร่) ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกข้าวสูงเป็นลำดับที่ 5 ของประเทศ มีจำนวนครัวเรือนเกษตรกร

ทั้งสิ้น 47,400 ครัวเรือน หรือประมาณ 189,600 คน คิดเป็นร้อยละ 23.59 ของจำนวนประชากรทั้งหมด จำนวนพื้นที่การเกษตรออกได้เป็น พื้นที่ปลูกข้าว 979,957 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 85.47 ของพื้นที่การเกษตรทั้งหมด (1,579,900 ไร่) รองลงมา คือ พื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ 141,409.50 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 12.33 และพื้นที่ปลูกพืชอื่น ๆ อีก 25,211.50 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.20 ตามลำดับ (จังหวัดพระนครศรีอยุธยา) (Pranakhon Si Ayutthaya province, 2015)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเกษตรของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการเกษตรของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. เพื่อศึกษายุทธศาสตร์การบริหารจัดการ การเกษตรของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความเป็นมาและความสำคัญของการบริหารจัดการตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังที่ จตุรงค์ บุญรัตนสุนทร และมนัส โกมลฑา (Boonratanasuntorn, & Komontha, 2009, pp. 27-28) ได้กล่าวถึง การปรับทิศทางการพัฒนาประเทศสู่ “เศรษฐกิจพอเพียง” ที่ผู้ศึกษาเห็นว่า เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้ ประมวลสรุปได้ว่า การพัฒนาประเทศไทยตลอดระยะเวลากว่า 40 ปี ที่ผ่านมานั้น มีจุดมุ่งหมายหลักที่สำคัญ คือ การมุ่งนำพาประเทศไปสู่ความมั่งคั่งและความทันสมัย โดยนำเกณฑ์ค่าตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจในเรื่องของ “รายได้” ที่เป็นตัวเงินหรือผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (Gross Domestic

Product--GDP) มาใช้เป็นเครื่องมือบ่งบอกถึงความสำเร็จ และ/หรือความล้มเหลวของการพัฒนาประเทศโดยรวมภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แม้ในช่วงเวลาต่อมาเศรษฐกิจมีการขยายตัวที่ดีขึ้นก็จริงแต่รายได้ส่วนใหญ่ก็ตกอยู่ในมือของนักธุรกิจ ซึ่งเป็นคนกลุ่มน้อยของประเทศ ทำให้เกิดการกระจุกตัวของรายได้ และความไม่เป็นธรรมของการกระจายรายได้ รวมถึงความเหลื่อมล้ำในด้านรายได้ของคนในประเทศที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างชัดเจน การบริโภคของผู้ที่มีรายได้มากเป็นตัวอย่างที่ทำให้ผู้มีรายได้น้อยต้องการเลียนแบบหรือปฏิบัติตามด้วยค่านิยมที่ผิดแต่ก็ไม่มีความสามารถเพียงพอที่จะทำได้ ทำให้ผู้มีรายได้น้อยส่วนใหญ่เหล่านั้นเกิดปัญหาในด้านภาวะหนี้สินล้นพ้นตัวทั้งในระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชน และมีผลต่อไปถึงระดับประเทศ อันเป็นผลพวงมาจากความไม่พอเพียง หรือไม่พอประมาณ ในความต้องการที่มากขึ้นไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด จนก่อให้เกิดผลกระทบที่ร้ายแรงต่อสังคมส่วนรวม ที่มีจุดเริ่มต้นจากความเห็นแก่ตัว การแก่งแย่งชิงดีกัน การขาดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และความเมตตากรุณาส่งผลให้สังคมขาดคุณธรรม และเกิดการสูญเสียซึ่งวัฒนธรรมที่ดีงามไปในที่สุดมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

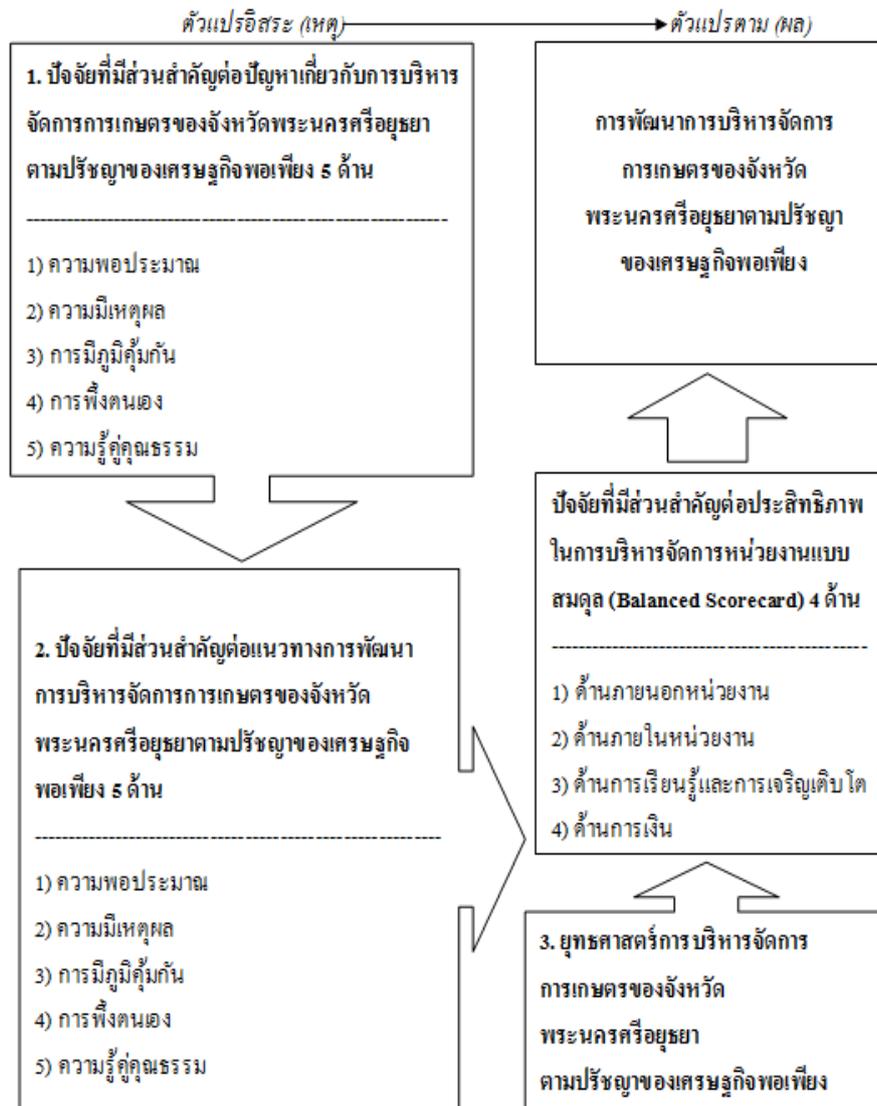
กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย ประกอบด้วยกรอบแนวคิดส่วนที่เป็นตัวแปรอิสระ และกรอบแนวคิดส่วนที่เป็นตัวแปรตาม โดยกรอบแนวคิดส่วนที่เป็นตัวแปรอิสระ คือ “ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน” ได้แก่ ด้าน (1) ความพอประมาณ (2) ความมีเหตุผล (3) การมีภูมิคุ้มกัน (4) การพึ่งตนเอง และ (5) ความรู้คู่ธรรม

ในเวลาเดียวกัน ผู้ศึกษาได้กำหนดให้ “ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการการเกษตรของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5

ด้าน” และ“แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ การเกษตรของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน” ที่จัดกลุ่มและวิเคราะห์ตาม กรอบแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน เป็น ตัวแปรอิสระ หรือเป็นเหตุ ส่วน“ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อ ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุล 4 ด้าน” เป็นตัวแปรตาม หรือเป็นผลและยังได้ศึกษา

ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการเกษตรของจังหวัด พระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการบริหารจัดการการเกษตรของ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง ดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลักโดยใช้แบบสอบถาม

เป็นเครื่องมือ ต่อจากนั้น จึงทำการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คนมาเสริมโดยนำผลการวิจัยที่ได้

จากแบบสอบถามเฉพาะประเด็นที่สำคัญมาสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญว่ามีความเห็นเหมือนกัน คล้ายกัน หรือแตกต่างกัน เป็นต้น

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. การวิจัยเชิงปริมาณ แบ่งเป็น 2 หัวข้อ ได้แก่ ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือครัวเรือนของเกษตรที่ประกอบอาชีพทำนา ทั้งหมดในเขตพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่ประกอบด้วย 16 อำเภอ ผู้ศึกษาได้เลือกมา 2 อำเภอโดยประมาณจากค่าพารามิเตอร์ (\bar{X}) จาก 16 อำเภอ ได้แก่ (1) อำเภอบางปะหัน (มีจำนวนครัวเรือนเกษตรกร 2,843 ครัวเรือน) และ (2) อำเภอวังน้อย จำนวนครัวเรือนเกษตรกร 2,434 ครัวเรือนรวม 5,277 ครัวเรือน

กลุ่มตัวอย่าง คือเกษตรกรที่ประกอบอาชีพทำนา ที่ตอบแบบสอบถามในเขตพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาดังกล่าว จำนวน 1,034 คน (ครัวเรือนละ 1 คน) ซึ่งได้มาจากการคำนวณ โดยใช้สูตรของทาโร ยามานะ (Taro Yamane) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง 3% หรือระดับ 0.03 แบ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในอำเภอบางปะหัน จำนวน 557 คน และอำเภอวังน้อย จำนวน 477 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง 1,034 คน

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

การสัมภาษณ์เนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ มีจำนวนผู้เชี่ยวชาญระดับสูง ระดับกลาง และระดับล่างรวม 9 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์เนวลึกที่มีโครงสร้าง (in-dept interview) และทำการสัมภาษณ์ด้วยตัวเองแบบตัวต่อตัว (face to face interview)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ เพื่อให้ได้ข้อมูลจากการสุ่มตัวอย่างภาคสนาม โดยหัวข้อนี้ครอบคลุม 3 หัวข้อ ได้แก่ (1) หลักเกณฑ์การสร้างคำถาม (2) ลักษณะแบบสอบถาม และ (3) การทดสอบแบบสอบถาม

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้ศึกษาได้ทำการสัมภาษณ์เนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ให้ข้อมูลหลักโดยใช้แบบสอบถามเนวลึกที่มีโครงสร้าง และทำการสัมภาษณ์ด้วยตัวเองแบบตัวต่อตัว (face to face interview) จนครบทั้ง 9 คน ต่อจากนั้น จึงนำผลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาประมวลวิเคราะห์ และนำเสนอด้วยวิธีการบรรยาย (descriptive interpretation) ท้ายสุด ได้นำผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ซึ่งถือว่าเป็นข้อมูลเสริมที่ได้จากการวิจัยเชิงคุณภาพไปเปรียบเทียบหรือเทียบเคียงกับข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณว่ามีความเห็นเหมือนกัน คล้ายกัน หรือแตกต่างกัน เป็นต้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดการเก็บรวบรวมข้อมูลไว้ 3 วิธี ได้แก่ (1) การรวบรวมข้อมูลจากเอกสารหรือการวิจัยเอกสาร (2) การรวบรวมข้อมูลจากการวิจัยสนาม และ (3) การรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตการณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตาราง รวมทั้งใช้รูปแบบการวิเคราะห์เชิงพรรณนา สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณมีดังนี้

1 ค่าสถิติร้อยละ (percentage) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง เช่น เพศ และระดับการศึกษา เป็นต้น

2 ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) หรือ SD ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ

ความคิดเห็นของประชากรต่อ (1) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการการเกษตรของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน (2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการเกษตรของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน และ (3) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการเกษตรของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3 ค่าการถดถอยพหุคูณ (multiple regression) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) ใช้ในการวิเคราะห์หรือพิสูจน์การส่งผลของตัวแปรอิสระต่อตัวแปรตาม กล่าวคือ การวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อการส่งผลของปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน (ตัวแปรอิสระ) ต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการแบบสมดุล 4 ด้าน (ตัวแปรตาม) เพื่อวิเคราะห์และเสนอยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการเกษตรของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลการวิจัย

การสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณดังนี้ ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการการเกษตรของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน โดยแต่ละด้าน มีคำถามเกี่ยวกับปัญหาด้านละ 2 ข้อคำถาม พบว่า โดยภาพรวมของปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการการเกษตรของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างล้วนเห็นด้วยในระดับปานกลางทั้ง 2 ข้อคำถามทั้ง 5 ด้าน นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาคำถามเกี่ยวกับปัญหาในภาพรวมทั้งหมด ซึ่งมีจำนวน 1 ข้อคำถาม กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง โดยภาพรวมของแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการเกษตรของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการเกษตรของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน ๆ ละ 2 ข้อคำถาม พบว่า (1) กลุ่มตัวอย่างล้วนเห็นด้วยในระดับมากทั้ง 2 ข้อคำถาม จำนวน 5 ด้าน

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง โดยภาพรวมของยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการเกษตรของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการเกษตรของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน ๆ ละ 1 ข้อคำถาม พบว่า (1) กลุ่มตัวอย่างล้วนเห็นด้วยในระดับปานกลางทั้ง 5 ข้อคำถาม จำนวน 5 ด้าน

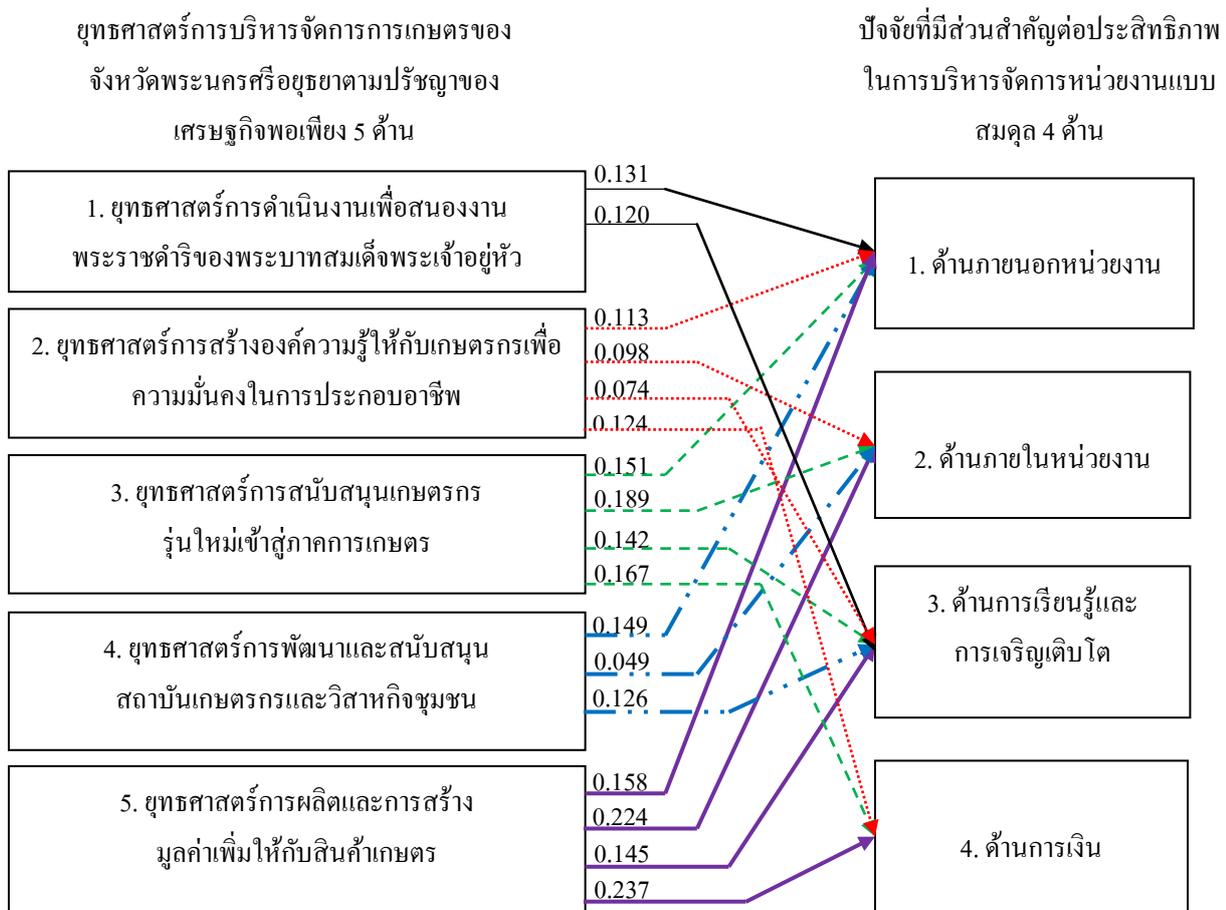
ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่เรียกว่า การบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุล 4 ด้าน แบ่งการนำเสนอเป็น (1) ค่าเฉลี่ยรวมแต่ละด้าน และ (2) ค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 4 ด้าน หรือภาพรวมค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 4 ด้าน พบว่า

1) ค่าเฉลี่ยรวมแต่ละด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างล้วนเห็นด้วยในระดับปานกลางต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่เรียกว่า การบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุล 4 ด้าน โดยเรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยรวมจากมากไปน้อยได้ ดังนี้ ด้าน (1) ภายนอกหน่วยงาน (2) การเงิน (3) การเรียนรู้และการเติบโต และ (4) ภายในหน่วยงาน

2) ค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 4 ด้าน หรือภาพรวมค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 4 ด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลางต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่

เรียกว่า การบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุล 4 ด้าน
(ค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 4 ด้าน ซึ่งเท่ากับ 2.15)

ตัวแบบยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการเกษตร
ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียงที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการบริหาร
จัดการหน่วยงานแบบสมดุล ดังภาพ 2

ภาพ 2 ตัวแบบยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการเกษตรของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุล

สรุปได้ว่า จากผลการทดสอบยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการเกษตรของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้านที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุล 4 ด้าน พบว่า ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการเกษตร

ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 5 ด้านล้วนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุล

การวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง
สรุปได้ดังนี้

1. สรุปความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อ
ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการการเกษตรของจังหวัด
พระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5
ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และในแต่ละ
ด้านที่ประกอบด้วย 3 ข้อคำถาม และภาพรวม 1 ข้อ
คำถาม ปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างล้วนเห็นด้วยในระดับปาน
กลางในทุกข้อคำถาม

2. สรุปความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อ
แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการเกษตรของ
จังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียง 5 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และในแต่
ละด้านที่ประกอบด้วย 2 ข้อคำถาม ปรากฏว่า กลุ่ม
ตัวอย่างล้วนเห็นด้วยในระดับมากในทุกข้อคำถาม

3. สรุปความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อ
ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการเกษตรของจังหวัด
พระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดย
ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และในแต่ละด้านที่
ประกอบด้วย 1 ข้อคำถาม ปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างล้วน
เห็นด้วยในระดับปานกลางในทุกข้อคำถาม

4. สรุปความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อ
ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุล
4 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และในแต่ละ
ด้านที่ประกอบด้วย 2 ข้อคำถาม ปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่าง
ล้วนเห็นด้วยในระดับปานกลางในทุกข้อคำถาม

5. สรุปเปรียบเทียบความเห็นของกลุ่ม
ตัวอย่างบางกลุ่มต่อภาพรวมประสิทธิภาพในการบริหาร
จัดการหน่วยงานแบบสมดุล พบว่า (1) เมื่อจำแนกตาม
เพศ พบว่า ความคิดเห็นระหว่างกลุ่มตัวอย่างล้วน 2 กลุ่ม
ที่เป็นเพศชายกับเพศหญิงไม่แตกต่างกัน และ (2) เมื่อ
จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นระหว่าง
กลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่มีการศึกษต่ำกว่าปริญญาตรี และมี

การศึกษاپริญญาตรี หรือสูงกว่าปริญญาตรีไม่แตกต่าง
กัน

6. สรุปความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อ
ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการเกษตรของจังหวัด
พระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มี
อิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการหน่วยงาน
แบบสมดุล พบว่า ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ
การเกษตรของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 5 ด้านล้วนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ
ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการบริหาร
จัดการหน่วยงานแบบสมดุล

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนี้
การสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพโดย
ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ให้ข้อมูลหลัก ด้วยตัวเองแบบตัวต่อตัว
(face to face interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่มี
โครงสร้าง (structured in-depth interview form) ใน 3
เรื่องที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยของการศึกษาค
ครั้งนี้ โดยเกี่ยวกับ (1) แนวทางการพัฒนาการบริหาร
จัดการการเกษตรของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาหลัก
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2) ยุทธศาสตร์การบริหาร
จัดการการเกษตรของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาหลัก
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ (3) ตัวแบบ
ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการเกษตรของจังหวัด
พระนครศรีอยุธยาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียง จำนวน 9 คน พบว่า (1) แนวทางการพัฒนาการ
บริหารจัดการการเกษตร ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ให้ข้อมูลหลัก
ทั้ง 9 คน ล้วนเห็นด้วยว่า “จังหวัดพระนครศรีอยุธยาคว
ส่งเสริมเกษตรกรให้เพิ่มรายได้และลดรายจ่ายใน
กระบวนการผลิตข้าวโดยยึดถือทางสายกลางที่สอดคล้อง
กับความสามารถของเกษตรกร” (2) ยุทธศาสตร์การ
บริหารจัดการการเกษตรของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 9 คน ล้วนเห็นด้วยว่า
“ยุทธศาสตร์การดำเนินงานเพื่อสนองงานพระราชดำริ
ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว การที่จังหวัด

พระนครศรีอยุธยา มียุทธศาสตร์ในการใช้ศูนย์ศึกษา พัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ เป็นต้นแบบในการ ส่งเสริมเกษตรกรส่งเสริมเกษตรกรให้เพิ่มรายได้และลด รายจ่ายในกระบวนการผลิตข้าว รวมทั้งการคัดเลือก เกษตรกรที่สามารถพึ่งตนเองได้แล้วมาถ่ายทอดความรู้ ไปสู่ชุมชน และเป็นต้นแบบของการดำเนินชีวิตให้กับ เกษตรกรรายอื่น ๆ” และ (3) ตัวแบบยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการเกษตร ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ให้ข้อมูลหลัก ทั้ง 9 คน ล้วนเห็นด้วยว่า “ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ การเกษตรของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 5 ด้านล้วนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการบริหาร จัดการหน่วยงานแบบสมดุล”

การอภิปรายผล

1. การที่กลุ่มตัวอย่างล้วนเห็นด้วยในระดับ ปานกลางต่อปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการการเกษตร ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง

เหตุผลสำคัญที่กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็น ประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเห็นด้วย ในระดับปานกลางดังกล่าวแทนที่จะเห็นด้วยในระดับ มากหรือในระดับน้อย ผู้ศึกษามีความเห็นที่ว่า ถึงแม้ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาจะได้ดำเนินการ (1) ฝึกอบรม เกษตรกรให้มีความรู้คุณธรรมในการเพิ่มรายได้และลด รายจ่ายฝึกอบรมเรื่องการเพิ่มผลผลิตข้าวโดยไม่หวังผล กำไรเกินควร และคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้บริโภค เป็นหลัก และ (2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเกษตรกร และชุมชนในการวางแผนที่สอดคล้องกับความต้องการ ของเกษตรกรในการเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายใน กระบวนการผลิตข้าวแล้ว ก็ตามแต่ในเวลาเดียวกัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (1) ส่งเสริมให้เกษตรกรยึด ทางสายกลางที่สอดคล้องกับชีวิตเกษตรกร เช่น การใช้ ออมเงิน เงินกู้เท่าที่จำเป็น หรือการจ้างแรงงานเกินความ

จำเป็น และ (2) การเตรียมความพร้อมที่จะเผชิญกับการ ผลิตและการตลาดที่จะเกิดขึ้นในทางลบในอนาคต เช่น ราคาข้าวตกต่ำ น้ำท่วม และโรคระบาดไม่มากพอ เมื่อ เป็นเช่นนี้ จึงมีส่วนสำคัญทำให้กลุ่มตัวอย่างล้วนเห็น ด้วยในระดับปานกลางต่อปัญหาเกี่ยวกับการบริหาร จัดการการเกษตรของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตาม ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแทนที่จะเห็นด้วยในระดับ มากหรือในระดับน้อยดังกล่าว

2. ผู้ศึกษามีความเห็น ว่า จังหวัด

พระนครศรีอยุธยา “ปัญหา” ในการบริหารจัดการ การเกษตรของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน และเนื่องจากปัญหาแต่ละด้าน มีหลายปัญหา ขึ้นอยู่กับมุมมองของแต่ละคน เช่น เฉพาะปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการการเกษตรของ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงแบ่งเป็น (1) จังหวัดพระนครศรีอยุธยาไม่ได้ บริหารจัดการการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ไม่ได้ ส่งเสริมเกษตรกรให้เพิ่มรายได้และลดรายจ่ายใน กระบวนการผลิตข้าวโดยยึดถือทางสายกลางที่สอดคล้อง กับความสามารถของเกษตรกร เช่น การใช้เงินออม เงินกู้ เท่าที่จำเป็น หรือไม่จ้างแรงงานเกินความจำเป็น และ (2) จังหวัดพระนครศรีอยุธยาไม่ได้ส่งเสริมเกษตรกรให้เพิ่ม รายได้และลดรายจ่ายในกระบวนการผลิตข้าวด้วยการ เตรียมความพร้อมที่จะเผชิญกับการผลิตและการตลาดที่ จะเกิดขึ้นในทางลบในอนาคต เช่น ราคาข้าวตกต่ำ น้ำ ท่วม และโรคระบาด เป็นต้น แต่ในที่นี้ ผู้ศึกษาได้ ยกตัวอย่างเฉพาะ “ปัญหาที่สำคัญที่สุด” ด้านละ 1 ปัญหาเท่านั้น

3. การที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ทั้งในภาพรวม และรายด้านทั้ง 5 ด้านต่อยุทธศาสตร์การ บริหารจัดการการเกษตรของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น

เหตุผลสำคัญที่กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็น ประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเห็นด้วย

ในระดับปานกลางดังกล่าวแทนที่จะเห็นด้วยในระดับมากหรือในระดับน้อย ผู้ศึกษามีความเห็นที่ถึงแม้ว่าจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจะได้ดำเนินยุทธศาสตร์การดำเนินงานเพื่อสนองงานพระราชดำริ โดยการใช้ศูนย์ศึกษาพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ เป็นต้นแบบในการส่งเสริมเกษตรกรส่งเสริมเกษตรกรให้เพิ่มรายได้และลดรายจ่ายในกระบวนการผลิตข้าว รวมทั้งการคัดเลือกเกษตรกรที่สามารถพึ่งตนเองได้แล้วมาถ่ายทอดความรู้ไปสู่ชุมชน และเป็นต้นแบบของการดำเนินชีวิตให้กับเกษตรกรรายอื่น ๆ แล้วก็ตาม แต่ในเวลาเดียวกันจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีการเสริมสร้างยูวเกษตรกรและเกษตรกรรุ่นใหม่ร่วมกับสถาบันการศึกษาในพื้นที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการส่งเสริมเกษตรกรให้เพิ่มรายได้และลดรายจ่ายในกระบวนการผลิตข้าวไม่มากพอ เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงมีส่วนสำคัญทำให้กลุ่มตัวอย่างล้วนเห็นด้วยในระดับปานกลางต่อยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการเกษตรของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแทนที่จะเห็นด้วยในระดับมากหรือในระดับน้อยดังกล่าว

4. การที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลางทั้งในภาพรวม และรายด้านทั้ง 4 ด้านต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุล 4 ด้าน นั้น

เหตุผลสำคัญที่กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเห็นด้วยในระดับปานกลางดังกล่าวแทนที่จะเห็นด้วยในระดับมากหรือในระดับน้อย ผู้ศึกษามีความเห็นที่ถึงแม้ (1) จังหวัดพระนครศรีอยุธยาบริหารจัดการการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ส่งเสริมเกษตรกรให้เพิ่มรายได้และลดรายจ่ายในกระบวนการผลิตข้าวโดยคำนึงถึงผลประโยชน์และความต้องการของเกษตรกร และ (2) จังหวัดพระนครศรีอยุธยาใช้งบประมาณมากเพียงพอสำหรับการส่งเสริมเกษตรกรให้เพิ่มรายได้และลด

รายจ่ายในกระบวนการผลิตข้าวแล้วก็ตาม แต่ในเวลาเดียวกัน (1) บุคลากรของจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีความรู้ความสามารถ และทัศนคติที่ดีในการส่งเสริมเกษตรกรให้เพิ่มรายได้และลดรายจ่ายในกระบวนการผลิตข้าวไม่มากพอ และ (2) การที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีการติดตามผล หรือประเมินผลเกี่ยวกับการส่งเสริมเกษตรกรให้เพิ่มรายได้และลดรายจ่ายในกระบวนการผลิตข้าวขาดความชัดเจน เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงมีส่วนสำคัญทำให้กลุ่มตัวอย่างล้วนเห็นด้วยในระดับปานกลางต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุล 4 ด้าน แทนที่จะเห็นด้วยในระดับมากหรือในระดับน้อยดังกล่าว

5. ความคิดเห็นระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นเพศชายกับเพศหญิงไม่แตกต่างกัน

5.2 จากผลการเปรียบเทียบภาพรวมความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม จำแนกตามระดับการศึกษา ได้แก่ ความเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และมีการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรีที่มีต่อภาพรวมประสิทธิภาพในการบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุล พบว่า ความคิดเห็นระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และมีการศึกษาปริญญาตรี หรือสูงกว่าปริญญาตรีไม่แตกต่างกัน

6. จากผลการวิเคราะห์ตัวแบบยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการเกษตรของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุล พบว่า ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการเกษตรของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 5 ด้านล้วนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุล สอดคล้องกับพิเชษฐ์วงศ์เกียรติจิกร (Wongkatekajom, 2009)

เหตุผลสำคัญที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่า พบว่า ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการเกษตรของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 5 ด้านเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมคูลนั้น ผู้ศึกษามีความเห็นว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเห็นถึงความสำคัญของยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการเกษตรของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 5 ด้านที่มีต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมคูล ได้แก่ การที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้ใช้ศูนย์ศึกษาพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ เป็นต้นแบบในการส่งเสริมเกษตรกรส่งเสริมเกษตรกรเพื่อสร้างองค์ความรู้และเกิดการถ่ายทอดองค์ความรู้ไปสู่ชุมชน โดยใช้ปราชญ์ทางการเกษตรเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจการผลิตข้าวที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานสูง ปลอดภัยจากการปนเปื้อนของสารเคมี สนับสนุนการรวมกลุ่ม และการสร้างกลุ่มของเกษตรกรเพื่อช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และเสริมสร้างยุวเกษตรกรและเกษตรกรรุ่นใหม่ร่วมกับสถาบันการศึกษาในพื้นที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้นเมื่อเป็นเช่นนี้ จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเห็นว่า ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการเกษตรของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมคูล

**การอภิปรายผลความคิดเห็นของ
ผู้เชี่ยวชาญที่ได้จากการสัมภาษณ์แนวคิด**

สามารถอภิปรายผลการสัมภาษณ์แนวคิดเฉพาะผู้เชี่ยวชาญได้ ดังนี้

1 จากผลการสัมภาษณ์แนวคิดเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คนต่อแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการเกษตร โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 9 คน ล้วนเห็นด้วยว่า “จังหวัดพระนครศรีอยุธยาควรส่งเสริมเกษตรกรให้เพิ่มรายได้และลดรายจ่ายในกระบวนการผลิตข้าวโดยยึดถือทางสายกลางที่สอดคล้องกับความสามารถของเกษตรกร” เช่นนี้อาจเกิดจากการที่ผู้เชี่ยวชาญล้วนมีความเห็นไปในทางเดียวกันว่า การผลิตข้าวของชาวนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยาใช้ปัจจัยการผลิตไม่ถูกต้อง การจ้างแรงงานสูง ขาดความเข้าใจในการบริหารจัดการทำให้เกิดปัญหาต้นทุนการผลิตสูง จึงทำให้มีรายได้น้อยไม่คุ้มทุน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาควรส่งเสริมหรือกำหนดแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการเกษตรให้เกษตรกรเพิ่มรายได้ และลดค่าใช้จ่ายในกระบวนการผลิตที่ถูกต้องตามหลักวิชาการโดยยึดถือทางสายกลาง

2 จากผลการสัมภาษณ์แนวคิดเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คนต่อยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการเกษตรของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 9 คน ล้วนเห็นด้วยว่า “ยุทธศาสตร์การดำเนินงานเพื่อสนองงานพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว การที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยามียุทธศาสตร์ในการใช้ศูนย์ศึกษาพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ เป็นต้นแบบในการส่งเสริมเกษตรกรส่งเสริมเกษตรกรให้เพิ่มรายได้และลดรายจ่ายในกระบวนการผลิตข้าว รวมทั้งการคัดเลือกเกษตรกรที่สามารถพึ่งตนเองได้แล้วมาถ่ายทอดความรู้ไปสู่ชุมชน และเป็นต้นแบบของการดำเนินชีวิตให้กับเกษตรกรรายอื่น ๆ” เช่นนี้อาจเกิดจากการที่ผู้เชี่ยวชาญล้วนมีความเห็นไปในทางเดียวกันว่า จังหวัดพระนครศรีอยุธยาควรขยายขอบเขตในการดำเนินงานด้านการส่งเสริมสร้างศูนย์การเรียนรู้ให้ครอบคลุมไปใน

ทุกชุมชนในพื้นที่ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งหมายถึงชุมชนเกษตรระดับหมู่บ้าน หรืออย่างน้อยควรมีในระดับตำบล ตำบลละ 1 ศูนย์ เพื่อขยายการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ให้กว้างขวางออกไป โดยไม่ยึดติดเพียงอาชีพการทำนาแต่ควรส่งเสริมไปในทุกสาขาอาชีพของการประกอบอาชีพเกษตรกรรม และควรมีการขยายผลสู่ชุมชนของเกษตรกรทั่วประเทศอีกด้วย โดยให้เกษตรกรผู้มีความรู้และคุณธรรมที่สามารถพึ่งตนเองได้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นผู้รับผิดชอบในการดูแลศูนย์ภายใต้การสนับสนุนส่งเสริมของภาครัฐให้ครอบคลุมไปทั่วทุกชุมชนเกษตรในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และควรใช้ปราชญ์เกษตรกรเป็นเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้ เพราะเกษตรกรย่อมเข้าใจในเกษตรเกษตรกรด้วยกันเองและรู้ถึงปัญหาในเชิงลึกของเกษตรกรในพื้นที่นั้นเดียวกันเป็นอย่างดี ย่อมสามารถชักชวนและชักจูงให้เห็นถึงประโยชน์การปฏิบัติและการทำตามอย่างที่คุณครูเรียนรู้ปฏิบัติ ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ที่ดีที่ควรนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกร เพราะการมีตัวอย่างที่ดีในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนจะเป็นต้นแบบให้เกษตรกรได้มีโอกาสการเรียนรู้อย่างใกล้ชิด ลอกเลียน และเรียนแบบตามแบบอย่างที่ดี เพื่อความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาความยากจน และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกร จึงเป็นเหตุให้ผู้เชี่ยวชาญล้วนเห็นด้วยว่า “ยุทธศาสตร์การดำเนินงานเพื่อสนองงานพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว การที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยามียุทธศาสตร์ในการใช้ศูนย์ศึกษาพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริเป็นต้นแบบในการส่งเสริมเกษตรกรส่งเสริมเกษตรกรให้เพิ่มรายได้และลดรายจ่ายในกระบวนการผลิตข้าว รวมทั้งการคัดเลือกเกษตรกรที่สามารถพึ่งตนเองได้แล้ว มาถ่ายทอดความรู้ไปสู่ชุมชน และเป็นต้นแบบของการดำเนินชีวิตให้กับเกษตรกรรายอื่น ๆ”

3 จากผลการสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คนต่อตัวแบบยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการเกษตร โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 9 คน ล้วนเห็นด้วยว่า “ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการเกษตรของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 5 ด้านล้วนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุล” เช่นนี้อาจเกิดจากการที่ผู้เชี่ยวชาญล้วนเห็นตรงกันว่า ชาวนาทุกคนล้วนประสบกับปัญหาความยากจน และมีหนี้สินล้นพ้นตัว รวมทั้งต้องตกอยู่ในสถานะที่แก้ไขปัญหาไม่ได้ด้วยตนเอง ความหวังของชาวนาทุกคนจึงต้องการให้รัฐเข้ามาช่วยเหลือ และแก้ปัญหาคารประกอบอาชีพทำนาที่มีแต่จะยากจนลง และมีหนี้สินมากมายทั้งในระบบและนอกระบบ เมื่อจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้มียุทธศาสตร์การบริหารจัดการการเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 5 ด้าน ที่ประกอบด้วย (1) ยุทธศาสตร์การดำเนินงานเพื่อสนองพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (2) ยุทธศาสตร์การสร้างองค์ความรู้ให้เกษตรกรเพื่อความมั่นคงในการประกอบอาชีพ (3) ยุทธศาสตร์การสนับสนุนเกษตรกรรุ่นใหม่เข้าสู่ภาคการเกษตร (4) ยุทธศาสตร์การพัฒนาและสนับสนุนสถาบันเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชน และ (5) ยุทธศาสตร์การผลิตและการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร ซึ่งเป็นปรัชญาที่ชี้แนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกๆระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัวระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ และเป็นปรัชญาที่ได้รับพระราชทานมาจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงพร้อมที่จะน้อมรับการส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ที่ถูกนำมาแปลงเป็นแผนปฏิบัติการ (Implementation Plans) ที่มีประสิทธิภาพภายใต้การบริหารจัดการของภาครัฐอย่างมีกลยุทธ์และเป็นกระบวนการมาผนวกกับการบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุลทั้ง 4 ด้านที่เรียกว่า Balanced

Scorecard ที่ประกอบด้วย (1) ด้านภายนอกองค์กรที่เป็น การให้บริการที่สอดคล้องกับความต้องการของ ประชาชน ย่อมสร้างความพึงพอใจให้กับประชาชน และ เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา (2) ด้านภายในองค์กร มี แผนการดำเนินงานที่ชัดเจน มีขั้นตอน มีการ ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกร/ชาวนามีส่วนร่วม และ ติดตามประเมินผล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน อย่างต่อเนื่องย้อมนำสู่ความสำเร็จของกระบวนการ ส่งเสริมและพัฒนา และ (4) ด้านการเงินหรืองบประมาณ ที่มีความพร้อมโดยสอดคล้องกับแผนการดำเนินงาน ภายใต้ยุทธศาสตร์ มีความโปร่งใสในการบริหารจัดการ มีการใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่าโดยหลักประหยัด ย่อม สามารถสร้างประสิทธิภาพในการส่งเสริมและพัฒนา ซึ่งเป็นเครื่องมือทางด้านการบริหารจัดการที่ช่วยในการ นำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ (strategic implementation) อีก ด้วย โดยอาศัยการวัด หรือการประเมิน (measurement) ที่จะช่วยให้องค์กรเกิดความสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอัน เดียวกัน เมื่อจังหวัดพระนครศรีอยุธยามียุทธศาสตร์ ที่ส่งเสริมที่เด่นชัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้นำเอาหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นฐานในการสร้าง ยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับปัญหาของชาวนา การบริหาร จัดการของภาครัฐตามกรอบแนวคิดการบริหาร หน่วยงานแบบสมดุล ชาวนาจึงเห็นด้วย และพร้อมที่จะ สนับสนุนการดำเนินงาน จึงเป็นเหตุให้ผู้เชี่ยวชาญล้วน เห็นด้วยว่า “ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการเกษตรของ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงทั้ง 5 ด้านล้วนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปัจจัยที่มี ส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ หน่วยงานแบบสมดุล”

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะสำหรับแนวทางการ พัฒนาการบริหารจัดการการเกษตรด้านความ พอประมาณ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จังหวัด พระนครศรีอยุธยาควรส่งเสริมเกษตรกรให้เพิ่มรายได้ และลดรายจ่ายในกระบวนการผลิตข้าว โดยยึดถือทาง สายกลางที่สอดคล้องกับความสามารถของเกษตรกรที่ไม่ เล็กหรือไม่ใหญ่จนเกินตัวตามอัตภาพและ สภาพแวดล้อมอย่างเป็นขั้นเป็นตอน โดยไม่สร้างความ เดือดร้อนแก่ตนเองและผู้อื่น เช่น ทำตามกำลังงาน งบประมาณ ความรู้ เวลาที่ใช้ในการทำงาน และความ ถนัดที่มีอยู่ เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อลดค่าใช้จ่ายไม่ก่อหนี้สิน เพิ่ม โดยยึดความถูกต้องตามหลักวิชาการ
2. ข้อเสนอแนะสำหรับแนวทางการ พัฒนาการบริหารจัดการการเกษตรด้านการพึ่งตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จังหวัดพระนครศรีอยุธยาควรส่งเสริม เกษตรกรให้เพิ่มรายได้และลดรายจ่ายในกระบวนการ ผลิตข้าวด้วยการส่งเสริมให้มีครอบครัวตัวอย่างที่ พึ่งตนเองเป็นต้นแบบในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรมที่เกิด จากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนจากฐานคิดการมีส่วน ร่วมในทุก ๆ ขั้นตอนเพื่อต่อยอดให้เกษตรกรรายอื่น ๆ ใช้เป็นแบบอย่างในการสร้างครอบครัวอย่างน้อย 1 ตำบลต่อ 1 ครอบครัว อันนำไปสู่ระดับชุมชน และระดับ จังหวัดต่อไป
3. ข้อเสนอแนะสำหรับภาพรวม ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุล 4 ด้าน ได้แก่ ด้าน (1) ภายนอกหน่วยงาน (2) การเงิน (3) การเรียนรู้และการเติบโต และ (4) ภายในหน่วยงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านภายนอกหน่วยงาน ที่จังหวัด พระนครศรีอยุธยาควรส่งเสริมเกษตรกรให้เพิ่มรายได้ และลดรายจ่ายในกระบวนการผลิตข้าวโดยคำนึงถึง ผลประโยชน์และความต้องการของเกษตรกร

References

Boonrattanasuntorn, J. & Komonta, M. (2009). *Research Sufficiency Economy Movement*. Bangkok: The Thailand Research Fund. (in Thai)

Wongkatekajorn, P. (2009). *Concept development, strategic management, local government (local authorities): In the era of globalization*. Bangkok: Panyachon. (in Thai)

Pranakhon Si Ayutthaya province. (2015). *Overview Ayutthaya*. Retrieved from <http://www.ayuttaya.go.th> (in Thai)

